

Interreg
Alpine Space

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

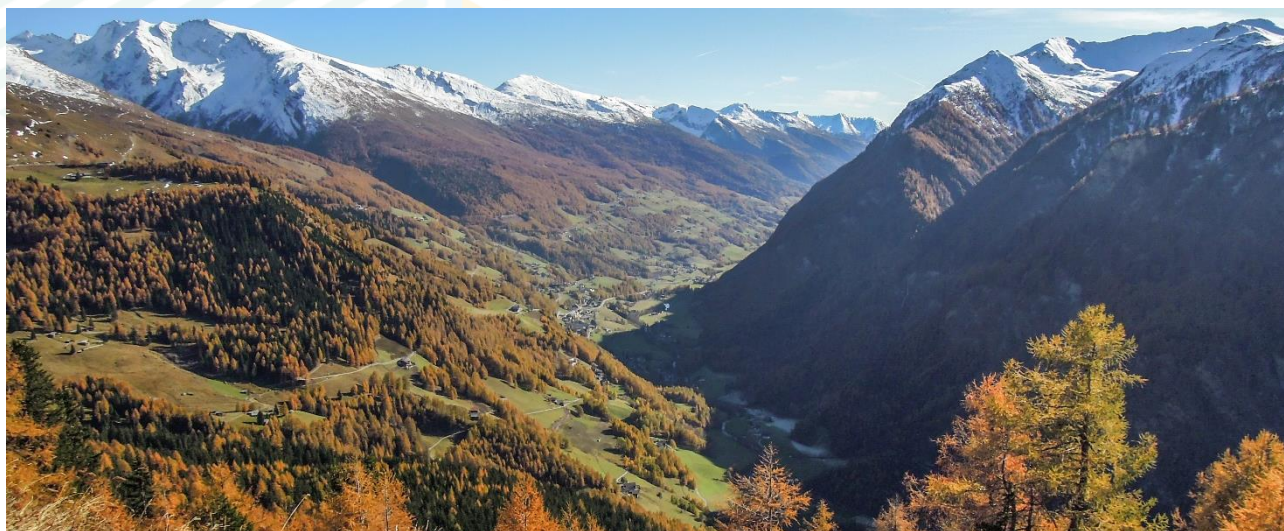
**OPEN
SPACE
ALPS**

Strateška priporočila projekta OpenSpaceAlps

Maj 2022

Strateška priporočila projekta OpenSpaceAlps

Maj 2022

O dokumentu

Odprt prostor na območju Alp¹ zagotavlja različne storitve, ki človeku omogočajo življenje in s katerimi se ohranjajo značilne vrednote naravno bolj ohranjenih območij. Ta dragocen prostor obremenjujejo čedalje večji antropogeni vplivi in razdrobljenost krajine. Prostorsko načrtovanje z namenom zagotavljanja odprtega prostora – in zlasti usklajeno transnacionalno načrtovanje – je bistveno za ohranjanje funkcij odprtega prostora in nepozidanih površin v Alpah za prihodnje rodove.

Dokument je orodje, ki omogoča boljše razumevanje koncepta odprtega prostora ter izvajanje ali izboljšanje procesov prostorskega načrtovanja na vseh upravnih ravneh. Razdeljen je na dva dela:

- **priporočila za politike**, ki so strateško usmerjena in večinoma namenjena (političnim in upravnim) odločevalcem na različnih ravneh;
- **izvedbena priporočila**, ki so tehnično usmerjena in namenjena zlasti strokovnjakom na področju prostorskega načrtovanja.

Razširjena različica dokumenta v angleškem jeziku je na voljo na [spletni strani projekta OpenSpaceAlps](#).

Priporočila za politike

PP_1: Ohraniti odprt prostor za prihodnje rodove

Za pripravo mednarodnega pravnega sporazuma o ohranjanju odprtega prostora v vseh državah do leta 2030 je potrebno nadaljnje sodelovanje. Prostorski načrtovalci, ekonomisti in ekologi si bodo prizadevali, da na podlagi skupnih meril in skupnega razumevanja do leta 2030 poiščejo najboljši način za uporabo razpoložljivih zemljišč.

PP_2: Ohraniti odprt prostor, zlasti v sredogorju in alpskih dolinah

Odprt prostor mora biti vključen v načrtovalske instrumente vseh alpskih držav, pri čemer je treba v te načrte vključiti tudi ekološke in naravovarstvene vidike. Poskrbeti je treba za to, da se delež odprtega prostora pod nadmorsko višino 1.500 m do leta 2025 ne zniža pod 50 %.

PP_3: Ovrednotiti funkcije odprtega prostora za sedanje in prihodnje prebivalce Alp

Odprt prostor je treba ekonomsko ovrednotiti. Nujno je treba vzpostaviti mednarodni sistem določanja ekonomske vrednosti odprtega prostora in njegovih ekosistemskih funkcij. Kvantitativno vrednotenje mora biti dopolnjeno z vrednotenjem, ki temelji na kvalitativnem pristopu.

PP_4: Okrepiti interdisciplinarno sodelovanje pri ohranjanju odprtega prostora z vključevanjem strokovnjakov vseh pomembnih področij

Prostorsko načrtovanje zahteva interdisciplinarno in mednarodno sodelovanje, saj se načrtovalski postopki in teritorialne ravni med alpskimi državami razlikujejo. Ključno orodje je pred kratkim oblikovano omrežje AlpPlan za prostorske načrtovalce in strokovnjake drugih sorodnih področij.

¹ Definicija odprtega prostora: »Odprt prostor obsega površine brez kakršne koli infrastrukture, ki večinoma niso pozidane (s točkovno, linijsko ali ploskovno infrastrukturo) ter na katerih tla pretežno niso prekrita z nepropustnimi materiali in so po možnosti brez hrupa (zlasti brez prometa ali pa so večinoma rezervirana za nemotoriziran promet). Tehnične infrastrukture, ki se ne sklada s krajino, ni ali pa je prisotna v manjšem obsegu.«

PP_5: Izboljšati usklajevanje čezmejnega sodelovanja alpskih držav pri ohranjanju odprtega prostora z uskladitvijo kartografskih pristopov in načrtovalskih pravil

Le z mednarodnim sodelovanjem je mogoče doseči trajno in skladno sestavo odprtega prostora na območju Alp. Bistvena sta usklajeno mednarodno kartiranje odprtega prostora v Alpah na podlagi meril kakovosti in podpis memoranduma o sodelovanju.

Izvedbena priporočila

IP_1: Uporabljati enotne in razumljive opredelitve kot podlago za ohranjanje odprtega prostora

Na podlagi skupnih kvantitativnih in kvalitativnih meril (glej IP 7) bi bilo treba oblikovati praktično definicijo in jo uskladiti med alpskimi državami, kar bo olajšalo transnacionalno usklajevanje načrtovanja odprtega prostora. Tematski glosarji lahko pospešijo transnacionalno izmenjavo izkušenj in praks, povezanih s pomembnimi koncepti prostorskega načrtovanja.

IP_2: Organizirati in izvajati strokovno izpopolnjevanje in izmenjavo o pomembnosti ohranjanja odprtega prostora na območju Alp, s posebnim poudarkom na vključevanju mlajših generacij

V okviru projekta OpenSpaceAlps so bila pripravljena strokovno utemeljena gradiva, ki se lahko uporabijo za ozaveščanje in izobraževanje prostorskih načrtovalcev o pomenu ohranjanja odprtega prostora, usmerjenega v prihodnost. Interaktivni dogodki, namenjeni izmenjavi dobrih načrtovalskih pristopov, so pomemben način razširjanja tovrstnih informacij prek ustanov, kot so strokovna združenja, koordinacijski centri ali univerze.

IP_3: Krepi nadlokalno prostorsko načrtovanje za ohranjanje odprtega prostora

Regionalno načrtovanje bi se moralo osredotočiti na nekatera ključna vprašanja nadlokalnega pomena, kot so medsebojno povezana omrežja odprtega prostora ali usklajevanje turistične infrastrukture. Usklajevanje med občinami v postopkih regionalnega načrtovanja bi moralo temeljiti na regionalnih zasnovah razvoja poselitve in odprtega prostora.

IP_4: Ohraniti najbolj ogrožen odprt prostor in/ali najbolj prizadete funkcije odprtega prostora

Prostorsko načrtovanje bi se moralo bolj osredotočati na vzpostavljanje prednostnih kmetijskih območij v dolinah, ekoloških koridorjev in večjih območij odprtega prostora, namenjenih rekreaciji. Redno spremljanje obsega, kakovosti in zgradbe odprtega prostora lahko olajša načrtovalske odločitve.

IP_5: Uporabljati prenosljive načrtovalske instrumente za ohranjanje odprtega prostora na območju Alp

Za ohranjanje odprtega prostora brez infrastrukturnih ureditev se zdi bolj sprejemljiva uporaba pristopa »pozitivnega načrtovanja«. Dobro prenosljivi so zlasti načrtovalski instrumenti, ki vključujejo pristope k urejanju večnamenskega odprtega prostora. Enostranski instrumenti, namenjeni omejevanju moteče infrastrukture, so za deležnike manj prepričljivi in zato precej težje prenosljivi.

IP_6: Oblikovati strategije ohranjanja odprtega prostora na različnih ravneh

Oblikovati je treba podatkovno podlago, ozaveščati (odnosi z javnostmi) in izvajati zavezujoče načrtovalske instrumente, ki se osredotočajo na prihodnost. Ustanoviti je treba stalna združenja, namenjena načrtovanju odprtega prostora, zlasti na regionalni ravni, ter oblikovati izvedbeno strategijo za boljše ohranjanje odprtega prostora v posameznih regijah.

IP_7: Vključiti in uskladiti merila kakovosti za medsektorsko ohranjanje odprtega prostora

Z uporabo usklajevalne funkcije prostorskega načrtovanja se lahko združijo (pomnožijo) moči pri doseganju cilja medsektorskega in proaktivnega varovanja odprtega prostora. Normativna merila kakovosti – kot podlaga za izvedbo – morajo biti pragmatična in preprosta za uporabo. Dobro izhodišče je seznam prednostnih meril, oblikovan v okviru projekta OpenSpaceAlps, ki je na voljo [na spletni strani projekta](#).

IP_8: Usklajena transnacionalna prostorska zamejitev odprtega prostora na območju Alp

S kartiranjem odprtega prostora na območju Alp so bila v okviru projekta OpenSpaceAlps zamejena območja z malo ali brez infrastrukture v alpskem merilu. Za natančnejšo razmejitev na lokalni ravni so potrebni kakovostnejši podatki. Dolgoročen razvoj in prihodnje možnosti razvoja odprtega prostora bi morali temeljiti na spremljanju skupnih ključnih kazalnikov.

IP_9: Uvesti skupno spremljanje odprtega prostora

Za opazovanje in spremljanje razvoja odprtega prostora in njegovih sprememb zaradi kvantitativnih in kvalitativnih vplivov je treba uvesti stalen sistem spremljanja, ki bi moral pokrivati območje, ki ga zajema Alpska konvencija (občutljiv naravni prostor), in 50 km širok pas okrog Alp.

IP_10: Vzpostaviti stalno konferenco prostorskih načrtovalcev v obmejnih regijah

Stalna čezmejna izmenjava informacij, znanja in izkušenj med prostorskimi načrtovalci bi prispevala k zgodnjemu prepoznavanju značilnih trendov ter omogočila pravočasno in primerno odzivanje z namenom ohranjanja odprtega prostora, še zlasti na bolj ranljivih območjih.

IP_11: Dolgoročna uporaba »jezika vzorcev« za ohranjanje in razvoj zelene infrastrukture na podlagi boljšega vrednotenja

Pomen in medsebojno vplivanje na videz nepomembnih prvin zelene infrastrukture je včasih težko razumeti. Z uporabo »jezika vzorcev« lahko postaneta zelena infrastruktura in medsebojno delovanje njenih prvin lažje razumljiva. V ta namen bi lahko razvili široko dostopno spletno orodje (npr. DokuWiki).

IP_12: Uporabljati in krepiti omrežja, ki podpirajo ohranjanje odprtega prostora na območju Alp

Novo omrežje AlpPlan ima lahko pomembno vlogo v ozadju političnih procesov in se bolj osredotoči na vprašanja, povezana z izvajanjem transnacionalnih strategij prostorskega razvoja. Za izmenjavo izkušenj in pristopov na tem področju bo Akademija za prostorski razvoj v združenju Leibniz (ARL) še naprej prirejala redne transnacionalne delavnice in seminarje.

IP_13: Ohranjanje odprtega prostora kot pomembno »medsektorsko« vprašanje

V času globalnih sprememb so pred nami novi izzivi, ki se dotikajo več »sektorskih« področij. Varovanje odprtega prostora je ključno za reševanje težav, ki jih ti izzivi prinašajo; med drugim je ključno za varstvo podnebja in biotopov, varovanje podtalnice in tal ter zaščito pred poplavami. Deležniki bi morali pri načrtovanju ali ohranjanju odprtega prostora več pozornosti nameniti reševanju navedenih izzivov.

Za rezultate projekta glej [spletno stran projekta OpenSpaceAlps](#).

Strateška priporočila projekta OpenSpaceAlps (WP T4/D.T4.4.1)

Glavni avtorji in avtorice

Richard Schoßleitner, Urad za geografijo in raziskave prostora

Philipp Vesely, Walter Riedler, Verena Rohringer, Inštitut za regionalno načrtovanje in stanovanja v Salzburgu (SIR)

Drugi avtorji in avtorice

Hubert Job, Constantin Meyer, Univerza v Würzburgu, Oddelek za geografijo in regionalne študije (JMU)

Peter Laner, Andrea Omizzolo, Eurac Research

Guido Plassmann, Oriana Coronado, Mreža zavarovanih območij v Alpah (ALPARC)

Sergeja Praper, Andrej Gulič, Simon Koblar, Urbanistični inštitut Republike Slovenije (UIRS)

Corrado Teofili, Italijansko združenje parkov in naravnih rezervatov (Federparchi)

Maj 2022

Partnerji projekta OpenSpaceAlps:

